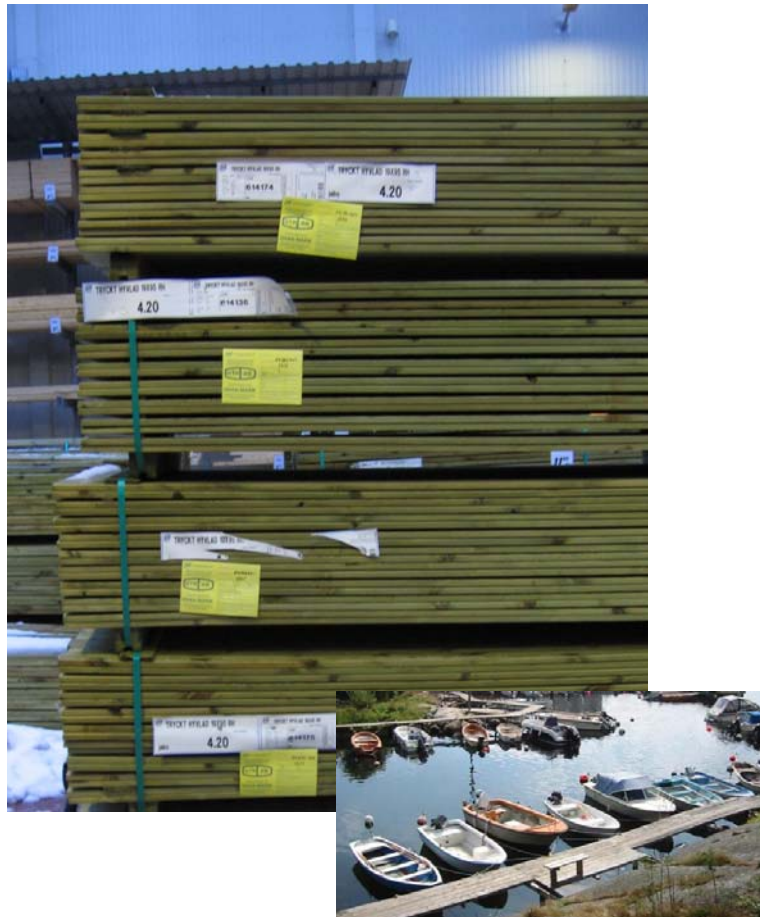

Träskyddsmedel

handledning inför tillsyn 2005

april 2005

Träskyddsmedel

handledning inför tillsyn 2005

Miljösamverkan Västra Götaland april 2005

Denna handledning har tagits fram av projektgruppen som består av Magnus Kristensson, Trollhättans Stad, Anna-Lena Wulf, Borås Stad och Cecilia Lunder, Miljösamverkan.

Cecilia Lunder har stått för sammanställning och slutlig redigering.

Bilderna på framsidan har tagits av Magnus Kristensson och Hillevi Upmanis (beskuren bild)

1. Sammanfattning	5	Märkning	15
2. Inledning	6	Förvaring av virket	16
Syfte	6	Avfall	16
Bakgrund	6	Straffbestämmelser	16
3. Om träskyddsbehandlat virke och alternativ	7	Miljösanktionsavgifter	17
Träskyddsmedel	7	Vad gäller för privata köpare?	17
Klassificering	7	5. Tillsynskampanjen	18
Alternativ till träskyddsmedel	8	Miljökontorens "Att-Göra"	18
Alternativa träslag och material	9	Tillsyn hos återförsäljare	19
Värmebehandlat virke	9	Moment	19
Linoljeimpregnerat virke	10	Information till köpare, försäljning av	
Acetylering och Furfurylering	10	alternativ	19
Royalimpregnerat trä	10	Märkning	19
4. Vad är det som gäller?	11	Försäljningsrutiner för vissa produkter ..	19
Regler för användningen	11	Förvaring	20
Överväg behovet!	11	Avfallshantering	20
Kreosotvirke	12	6. Mer kunskap och information	21
Arsenikbehandlat virke	12	Miljösamverkans projektgrupp	21
Krombehandlat virke	13	Övriga kontakter	21
Övrigt behandlat virke	13	Webbplatser	21
Vad gäller för återförsäljare?	14	Lagstiftning och miljömål	21
Sammanfattningsvis	14	Myndigheter	22
Information till köpare	14	Organisationer, projekt m.m.	22
Försäljning för yrkesmässig användning	14	Litteraturtips	23

Bilagor

Bilaga 1	Mall för brev till återförsäljare
Bilaga 2	Faktablad till återförsäljare
Bilaga 3	Checklista för tillsyn hos återförsäljare
Bilaga 4	Tabell med begränsningsregler för krom-, arsenik- och kreosotbehandlat virke

1. Sammanfattning

Miljösamverkan genomför en tillsynskampanj om träskyddsmedel mellan april och juni 2005. Kampanjen verkar i linje med miljö kvalitetsmålet *En giftfri miljö*. Genom tillsyn hos återförsäljare vill vi bidra till en minskad användning av bekämpningsmedel för träskyddsbehandling samt till en säkrare hantering.

Träskyddsmedel är en form av bekämpningsmedel som används för att skydda virke mot röta och insektsangrepp. De traditionella medel som har använts och delvis fortfarande används innehåller ämnen som kan vara skadliga för människors hälsa och miljön.

Men frågan är om konstruktionen måste hålla i 30 år utan underhåll? Dessutom kan man ofta utforma konstruktionen så att trä inte står i varaktig kontakt med fukt och därmed minimerar risken för röta. Redan för mycket länge sedan lärde man sig att bygga så att vatten inte når byggdelarna eller så att de snabbt torkar om de utsätts för fukt. Utöver dessa mer konstruktionstekniska åtgärder finns det ett flertal olika material, till exempel betong och metall, som kan vara alternativ eller utgöra komplement. Ibland kan andra träslag med förhöjt träskydd användas, såsom ek och lärk. Virket kan värmebehandlas, linoljeimpregneras med mera som alternativ behandling till traditionell tryckimpregnering.

Dokumentet innehåller en sammanfattning av de regler som gäller på området, till exempel specialregler för arsenik- och kreosotimpregnerat virke. Man kan läsa vad som gäller just för återförsäljare, och för att göra den informationen mer lättillgänglig och tilltalande har ett tvåsidigt faktablad för återförsäljare tagits fram.

Vidare finns instruktioner och stöd för miljökontorens tillsyn hos återförsäljare, till exempel en checklista.

I slutet finns tips på litteratur och kontaktpersoner för den som vill veta mer.

2. Inledning

Syfte

Kampanjen om träskyddsmedel är ett arbete som verkar i linje med miljö kvalitetsmålet *En giftfri miljö*. Genom tillsyn hos återförsäljare vill vi bidra till en minskad användning av bekämpningsmedel för träskyddsbehandling samt till en säkrare hantering.

Kontroll hos och information till återförsäljare ska bidra till en korrekt, dvs. lagenlig, hantering av dessa varor och kemikalier samt till att göra alternativen till träskyddsbehandlat virke mer kända.

Bakgrund

Träskyddsbehandlat virke är en vara med tillsats av bekämpningsmedel. Den klart dominerande gruppen bekämpningsmedel är tryck- och vakuuminpregneringsmedel som används industriellt för att träskyddsbehandla virke. Statistiken för 2003 visar att de utgör 68 % av den totala mängden bekämpningsmedel (räknat som verksamt ämne).

En tillsynskampanj om träskyddsbehandlat virke genomfördes i före detta Älvsborgs län 1993, i regi av Kemikalieprojekt Älvsborg. Då konstaterades att tre fjärdedelar av försäljningsställena sålde felaktigt märkt eller omärkt virke. I kampanjen besöktes också impregneringsanläggningar.

På flera håll i landet har man på senare år genomfört kampanjer på området, bland annat i Blekinge och Skåne. Från dessa projekt har vi hämtat tips om checklista med mera. Tillsynen har varit motiverad eftersom resultaten i många fall visar att brister är vanligt.

Det finns ett tiotal impregneringsanläggningar i länet. Eftersom det är så få objekt och så få kommuner som berörs har vi valt att inte ta med dem i denna kampanj.

3. Om träskyddsbehandlat virke och alternativ

Träskyddsmedel

Träskyddsmedel är en form av bekämpningsmedel som används för att skydda virke mot röta och insektsangrepp. De traditionella medel som har använts och delvis fortfarande används innehåller ämnen som kan skada människors hälsa och miljön.

Miljö- och hälsorisker:

Arsenik	Kan framkalla cancer och är akutgiftigt. Det är även mycket giftigt för alger.
Bor	Ingår i flera medel som borsyra/borax som i djurförsök visat sig ge skador på testiklarna, nedsatt fertilitet och fosterskador hos flera djurarter.
Jod-propynylbutylkarbammat	Är giftigt för vattenlevande växter och djur.
Koppar	Är mycket giftigt för vattenlevande växter och djur. Halterna i ytvattnet i Sverige är ibland över skadlig nivå. Kopparföreningar är dessutom bioackumulerande.
Kreosot	Är en blandning av flera hundra olika ämnen, flera av dem har visat sig cancerframkallande vid djurförsök. Kreosot irriterar huden och kan ihop med solljus ge besvärliga allergiska hudreaktioner. Det är bioackumulerande och mycket giftigt för vattenlevande växter och djur.
Krom	Kan framkalla cancer, påverka arvsmassan och ge kontaktallergi. Det är bioackumulerande och är mycket giftigt för vattenlevande växter och djur.
Tebukonazol	Är giftigt för vattenlevande djur och växter och har gett fosterskador i djurförsök.
Propikonazol	Är giftigt för vattenlevande växter och djur.

Koppar, krom och arsenik har använts i kombination i så kallade *CCA*-medel, koppar, krom och bor i så kallade *CCB*-medel, koppar, krom och fosfor i så kallade *CCP*-medel.

Klassificering

Eftersom träskyddsmedel är bekämpningsmedel skall de godkännas av Kemikalieinspektionen. Produkterna indelas i klasserna 1-3. På Kemikalieinspektionens webbplats finns uppgifter om vilka produkter som är godkända.

Impregnerat trä klassificeras ofta efter användningsområde. Impregneringsverk kan frivilligt ansöka om detta och få rätt att märka virket med nordiska kvalitetskontrollmärken. Träskyddsklassningen fastställs av Nordiska Träskyddsrådet. Kvalitetskontrollen administreras av Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut, SP.

Klassificeringen grundar sig på träslag, impregneringsmedel, upptagen mängd impregneringsmedel i splintveden m.m. och ger en uppfattning om effektivitet och hållbarhet för virket. Hänsyn tas *inte* till miljö- och hälsorisker.

Klasserna är A, AB, B och M. De två vanligast använda klasserna är A och AB.

Virke som är märkt med klass A ska användas i kontakt med mark och/eller vatten, trä ovan mark i fasta säkerhetsanordningar och i konstruktioner som är svåra att byta ut.

Klass AB används ovan mark som är utsatt för väder och vind eller kondens och där utbyte av skadade delar inte är av avgörande betydelse.

Även klass B ska användas ovan mark, och i färdiga snickerivaror.

Klass M ska användas för trä i havsvatten.

Kom ihåg att klassningen är frivillig och inte tar hänsyn till miljö- och hälsorisker

Följande tabell visar vanliga impregneringsmedel i de olika klasserna och exempel på användningsområden:

Klassindelning		Vanligt förekommande impregneringsmedel	Exempel på användningsområde
A	Virke för användning i kontakt med mark och vatten	CCA (koppar, krom, arsenik), kreosot, CCB (koppar, krom, bor), CCP (koppar, krom, fosfor)	Bryggor, telestolpar, broar
AB	Virke för användning ovan mark	Propikonazol, tebukonazol, olika bor-, jod- och kopparföreningar	Trallor, fasadvirke
B	Virke för användning ovan mark i färdiga snickerier	Propikonazol, tebukonazol	Dörrar, fönster
M	Virke för användning i havsvatten	Kreosot	Bryggor i havsvatten, hamnanläggningar

Alternativ till träskyddsmedel

Det kan vara svårt att hitta produkter som har ett lika bra skydd som virke impregnerat med de vanligt förekommande medlen. Men frågan är om konstruktionen måste hålla i 30 år utan underhåll? Dessutom kan man ofta utforma konstruktionen så att trä inte står i varaktigt kontakt med fukt och därmed minimerar risken för röta. Redan för mycket länge sedan lärde

man sig att bygga så att vatten inte når byggdelarna eller så att de snabbt torkar om de utsätts för fukt. Ofta använda metoder är väl tilltagna, täta tak, snedskurna kanter på väderutsatta byggnadsdelar av trä samt ”skor” på bjälkar och pålar med markkontakt. Om konstruktionens hållbarhet inte är viktig för människors säkerhet eller svår att komma åt kan man ju dessutom byta ut en planka som börjat ruttna. Utöver dessa mer konstruktionstekniska åtgärder finns det ett flertal olika material som kan vara ett alternativ till traditionell tryckimpregnering. Utvecklingen går dessutom fort framåt och i takt med att reglerna för bekämpningsmedel blivit hårdare har efterfrågan på miljövänliga alternativ ökat.

Alternativa träslag och material

Det finns träslag som har ett naturligt förhöjt träskydd, t.ex. lärk, ek och teak. Dessa träslag kan vara svåra att få tag på och priset kan vara relativt högt men för mindre konstruktioner kan de vara ett bra alternativ.

Ekskog, Jeanette Samuelsson

Betong, metall eller plankor av återvunnen plast kan ibland ersätta trä eller fungera som ett komplement i form av exempelvis ”skor” till stolpar och reglar med markkontakt.

Trä-plastkompositer är en blandning av sågspån och plast som kan bli ett alternativ till impregnerat virke. Produkten är redan etablerad i Japan och Nordamerika men det är än så länge en relativt ny produkt i Sverige. SP driver ett projekt med målsättningen att helt ersätta den oljebaserade plasten i materialet med förnybar plast.

Värmebehandlat virke

Värmebehandling förbättrar virkets motståndskraft men försämrar samtidigt hållfastheten. Virket bör inte användas i bärande konstruktioner men det kan vara ett bra alternativ till exempelvis fasadvirke.

Linoljeimpregnerat virke

Virke tryckimpregnerat med linolja är en relativt ny produkt. Enligt företaget Linotech AB kommer man att göra en storsatsning under 2005 för att få ut produkten på marknaden, linoljeimpregnerat virke säljs bl.a. av företaget Setra. Linoljan ger virket ett förhöjt skydd men det saknas praktisk erfarenheten av hur effektivt det är. Tidigare försök med linoljeimpregnering har visat på problem med missfärgande svampar och en ”klibbig” slutprodukt.

Acetylering och Furfurylering

Metoder som är under utveckling med ännu inte börjat säljas kommersiellt i Sverige är acetylering och furfurylering.

Royalimpregnerat trä

Royalimpregnerat trä lyfts ibland fram som alternativ men fördelarna är osäkra. Virket är impregnerat med traditionell kopparimpregnering men därefter behandlat med olja. Enligt tillverkaren ska detta innebära att det lakar mindre med det är osäkert om detta stämmer och man har fortfarande kvar avfallsproblemen.

”Metallskor”, Magnus Kristensson

4. Vad är det som gäller?

Kemikalieinspektionen har precis reviderat sitt *Råd & Tips* om träskyddsmedel (från 1999). I den finns alla regler sammanställda och tips för tillsyn.

Här har vi valt att nämna alla lagrum som handlar om begränsningar i användningen och sådana som gäller för återförsäljare.

Det kan sammanfattas i följande tabell:

GÄLLANDE REGLER		
Miljöbalken	Förordningar	Föreskrifter
2 kap. 3, 6 §§	Förordning (1998:941) om kemiska produkter och biotekniska organismer, 3 och 6 §§	Kemikalieinspektionens föreskrift (1998:8) om kemiska produkter och biotekniska organismer
14 kap. 8 §	Förordning (1998:950) om miljöstraffavgifter	9 kap. 28-38 §§ 10 kap. 18a-h §§

Regler för användningen

Begränsningsregler för användning av vissa typer av träskyddsbehandlat virke finns i KemI:s föreskrifter om kemiska produkter och biotekniska organismer (KIFS 1998:8), i 9 kapitlet 32-35 §§). Därutöver finns det speciella regler för kreosot-, arsenik- och krombehandlat virke i 10 kapitlet 17 §, 17 a § samt 18, 18 a-h §§, se nedan. Det är framför allt paragraferna 18 a-h som gäller för återförsäljare, se rutan ovanför.

I **Bilaga 4** finns en tabell som sammanfattar begränsningar och vad som är tillåtet för kreosot, krom och arsenik. Samma innehåll men mer fylligt finns under rubrikerna på sidorna 12 och 13.

Överväg behovet!

9 kap. 32 §

Den som använder träskyddsbehandlat virke ska noga överväga behovet, samt vid konstruktion och virkesval se till att användningen leder till så liten belastning som möjligt på hälsa och miljö.

Kreosotvirke

10 kap. 18c §

Kreosotbehandlat trä får endast användas för **yrkesmässigt och industriellt bruk**, t.ex. för järnvägar, kraftledningar, inhägnader och telekommunikationer m.m.

10 kap. 18d §

Begagnat trä får användas också av privatpersoner men endast om det impregnerats före den 18 oktober 1976.

10 kap. 18e §

Användningsområdena är begränsade: **Inget** kreosotbehandlat trä (varken nytt eller gammalt) får användas t.ex. inuti byggnader, i leksaker, på lekplatser, i parker, trädgårdar och anläggningar där det finns risk för ofta förekommande kontakt med huden.

Dessa begränsningar gäller inte virke som satts på plats före den 30 juni 2003.

Ur hälsosynpunkt bör man givetvis ta bort det till exempel på lekplatser med mera.

9 kap. 36 §

Den som yrkesmässigt överlåter kreosotbehandlat trä *på andrahandsmarknaden* är skyldig att lämna skriftlig information om begränsningar i användningen enligt 32-34 §§, verksamma beståndsdelar som ingår i träskyddsmedlet, lämplig respektive olämplig bearbetning, hälsorisker vid bearbetning och annan hantering av virket, skyddsåtgärder samt åtgärder för omhändertagande av avfall från virket.

Arsenikbehandlat virke

10 kap. 18f,g §§

Trä som har behandlats med arsenikföreningar får endast släppas ut på marknaden **för yrkesmässig och industriell användning**, förutsatt att virkets hållfasthet är nödvändig för människors eller husdjurs säkerhet och att det är osannolikt att allmänheten kommer i hudkontakt med det under dess livslängd.

Detta är exempel på användningsområden där arsenikimpregnerat virke kan vara tillåtet:

- som konstruktionsvirke i offentliga byggnader och jordbruksbyggnader, kontorsbyggnader och industrianläggningar,
- i broar och broverk,
- som konstruktionstimmer i sötvatten och brackvatten, till exempel bryggor och broar,
- som bullerskydd,
- i lavinskydd,
- i skyddsräcken och skyddsbarriärer vid vägar,
- som stolpar av rundvirke i mark till stängsel för kreatursbesättningar,
- i konstruktioner för skydd mot jordras,
- som stolpar för överföring av el och för telekommunikation,
- som järnvägssyllar i mark.

10 kap. 18g §

Allt behandlat trä som släpps ut på marknaden ska vara märkt individuellt med texten:

”Endast för användning i industrialläggningar och för yrkesmässigt bruk.
Innehåller arsenik”

Därutöver ska allt trä som släpps ut på marknaden i förpackningar även vara försett med en etikett med texten:

”Använd skyddshandskar vid hantering av detta trä. Använd dammfilter och skyddsglasögon vid skärning och bearbetning av detta trä. Avfall från detta trä skall behandlas som farligt avfall av ett godkänt företag”

10 kap. 18h §

Trä som har behandlats med arsenikföreningar får inte användas

- i bostadshus, oavsett ändamål,
- på något ställe där det finns risk för upprepad hudkontakt,
- i havsvatten,
- för jordbruksändamål, med undantag av stängselstolpar för kreatursbesättningar och konstruktionsvirke i jordbruksbyggnader, i anordningar där behandlat trä kan komma i kontakt med mellan- eller slutprodukter som är avsedda att förtäras av människor eller djur.

Krombehandlat virke

9 kap. 33 §

Virke som behandlats med bekämpningsmedel som innehåller kromföreningar får användas *endast när det behöver ha ett långvarigt skydd*

1. där det är nedgrävt eller på annat sätt fast anbringat i varaktig kontakt med fuktig mark eller vatten,
2. i bryggdäck och andra marina anläggningar,
3. i fast anbringade säkerhetsanordningar till skydd mot olycksfall,
4. där det blir svårutbytbart efter inbyggnad i fukthotad miljö, t.ex. i syllar på plintar och betongplattor, i bottenbjälklag och liknande inbyggnadsdelar.

All annan användning av sådant virke är **förbjuden**.

Övrigt behandlat virke

För övrigt slags behandlat virke finns inga särskilda begränsningar utöver kraven om att överväga behovet samt att vid konstruktion och virkesval se till att användningen leder till så liten belastning som möjligt på hälsa och miljö (se sidan 11). Miljöbalkens allmänna hänsynsregler gäller förstås alltid också.

Vad gäller för återförsäljare?

Sammanfattningsvis

Återförsäljarnas hantering av träskyddsbehandlat virke omfattas av regler i:

- Miljöbalken 2 kap. 3 och 6 §§ (försiktighets- samt produktvalsprincipen), 14 kap. 8 § samt Förordning (1998:941) om kemiska produkter och biotekniska organismer 3, 6 §§ (krav på märkning/uppgifter till skydd för människors hälsa och miljö), 29 kap. 3, 6 §§ (straffbestämmelser)
- KIFS 1998:8, 9 kap. 28-38 §§, 10 kap. 18 a-h §§
- Avfallsförordningen (SFS 2001:1063)
- Förordning (1998:950) om miljöskaktionsavgifter

Paragraferna 28-31 i 9 kapitlet KIFS 1998:8 gäller bara för återförsäljare som importerar impregnerat virke.

Information till köpare

Försäljaren är skyldig att informera köpare om de begränsningar som finns för användningen (KIFS 1998:8 9 kap. 32-34 §§). Det innebär att köparen ska få information om att han eller hon som användare noga ska överväga behovet samt vid konstruktion och virkesval se till att användningen leder till så liten belastning som möjligt på hälsa och miljö (32 §).

I paragraferna 33-34 finns begränsningar för användning av virke impregnerat med krom, kresot och arsenik (se under nästa rubrik samt i **Bilaga 4**).

Miljöbalkens *kunskapskrav* i 2 kap. 2 § gäller, dvs. försäljaren ska skaffa sig den kunskap som behövs för att skydda människors hälsa och miljön.

Försäljning för yrkesmässig användning

Försäljaren får inte erbjuda eller sälja impregnerat virke som enbart får användas för yrkesmässigt bruk till privatpersoner. Det gäller trä impregnerat med arsenik, och kresotprodukter impregnerade efter den 18 oktober 1976.

Det gäller att butiken har rutiner för att säkerställa detta. Produkter som inte får säljas till allmänheten bör förvaras åtskilt från övrigt trä, *t.ex.* på lagret.

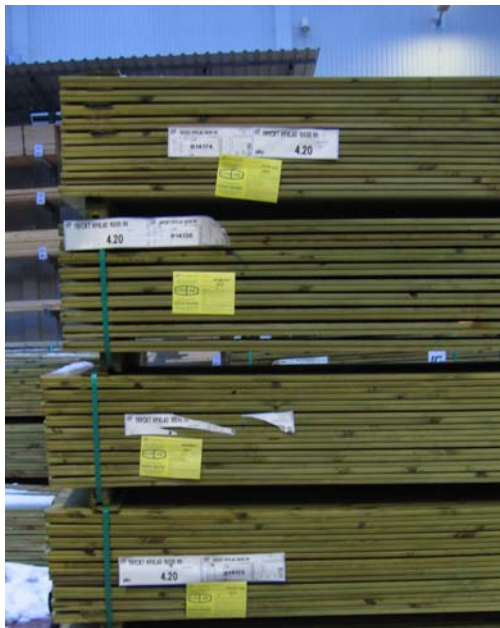
Vid försäljning av begagnat trä ska försäljaren lämna information om virket (samma uppgifter som i 36 §, med undantag för den anläggning vid vilken träskyddsbehandlingen utförts).

Märkning

Enligt KIFS 1998:8 9 kap. 36 § ska den som överlåter träskyddsbehandlat virke lämna skriftlig information om:

1. de begränsningar i användningen som enligt 32–34 §§ gäller för virket,
2. vid vilken anläggning träskyddsbehandlingen utförts,
3. vilka verksamma beståndsdelar som ingår i träskyddsmedlet,
4. vilken bearbetning virket är lämpligt respektive olämpligt för,
5. hälsorisker vid bearbetning och annan hantering av virket,
6. lämpliga skyddsåtgärder,
7. åtgärder för omhändertagande av avfall från virket.

Särskilda bestämmelser om märkning av arsenikbehandlat trä finns i 10 kap. 18g §. Informationskravet enligt första stycket 2 p. gäller inte sådant virke som saluförs på andrahandsmarknaden för återanvändning.

Varje virkesbunt ska vara märkt med ovanstående uppgifter (37 §).

Om virket inte är buntat ska informationen finnas på ett anslag vid virket. Kunderna ska också kostnadsfritt kunna ta med sig blad med informationen (38 §).

Bilder Magnus Kristensson

Märkningsplikten i träskyddsföreskrifterna gäller inte vid försäljning av färdiga snickerivaror. Dock finns en skyldighet att lämna produktinformation för varor som kan ge upphov till skador på hälsa och miljö, enligt 14 kap 8 § miljöbalken och 3 § andra stycket förordningen (1998:941) om kemiska produkter och biotekniska organismer. Denna produktinformation kan *lämpligtvis* utformas som kraven på virke i KIFS 1998:8 9 kap. 36 §.

Förvaring av virket

Allt virke som förvaras utomhus bör förvaras under tak och på hårdgjord yta för att förhindra spridning av farliga ämnen till miljön. Motivera med miljöbalkens *försiktighetsprincip* (2 kap. 3 §).

Många träskyddsmedel är giftiga för vattenlevande organismer, vilket ska beaktas med tanke på recipienten. Det sker en utlakning av träskyddsmedel från virket, även om medlet har fixerats klart efter impregnering. Om virket förvaras direkt på marken utan hårdgjord yta riskerar man att bygga upp en markförorening eftersom det blir en stor belastning på liten yta.

Vi tror att det finns verksamheter där krav på hårdgjord yta och tak kan vara svårt att motivera. Det skulle kanske kunna vara en verksamhet i en icke-känslig miljö med mycket begränsad förvaring av träskyddsbehandlat virke. Frågan måste dock bedömas från fall till fall.

Tänk på att förvaringen är viktig även vad gäller kopparimpregnerat virke. Risken för läckage av koppar ökar när virket inte impregnerats med de *mer* riskfyllda kemikalierna arsenik och krom (som ju finns tillsammans med koppar i s.k. CCA-medel).

Avfall

Träspill, som man får om man sågar eller låter kunderna såga virke, ska hanteras som farligt avfall i enlighet med avfallsförordningen. Avfallskoder som kan vara tillämpliga är:

17 Bygg- och rivningsavfall (även uppgrävda massor från förorenade områden)

17 02 04* Glas, plast och trä som innehåller eller som är förorenade med farliga ämnen

17 09 03* Annat bygg- och rivningsavfall (även blandat avfall) som innehåller farliga ämnen

20 Kommunalt avfall (hushållsavfall och liknande handels-, industri- och institutionsavfall), även separat insamlade fraktioner

20 01 37* Trä som innehåller farliga ämnen

Det innebär att reglerna om anteckningsskyldighet, upprättande av transportdokument, tillstånd eller anmälan för transport av farligt avfall gäller.

Straffbestämmelser

Bestämmelser om ansvar finns i miljöbalkens 29 kapitel.

3 § - miljöfarlig kemikaliehantering

6 § - om märkning

3 §: Den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet tar befattning med en kemisk produkt eller vara som innehåller eller har behandlats med en kemisk produkt, utan att vidta de skyddsåtgärder, produktval eller försiktighetsmått i övrigt som behövs på grund av produktens eller varans inneboende egenskaper för att hindra eller motverka skador på människor eller i miljön, döms för miljöfarlig kemikaliehantering till böter eller fängelse i högst två år.

6 § 2 p.: Den som i något annat fall än som avses i 5 § med uppsåt eller av oaktsamhet underlåter att fullgöra i balken eller i föreskrifter som har meddelats med stöd av balken föreskriven skyldighet att märka en produkt som innehåller eller består av genetiskt modifierade organismer eller en kemisk produkt, en bioteknisk organism eller en vara som innehåller eller har behandlats med en kemisk produkt döms, om åtgärden eller underlåtenheten är ägnad att försvåra bedömningen av riskerna för att människors hälsa eller miljön skall skadas, för bristfällig miljöinformation till böter eller fängelse i högst ett år.

Råd om bedömningar finns i Kemikalieinspektionens *Råd & Tips*.

Miljösanktionsavgifter

Miljösanktionsavgift ska betalas av näringsidkare som vid bedrivande av näringsverksamhet

- överlåter buntat träskyddsbehandlat virke utan att föreskriven information finns på buntarna (KIFS 1998:8, 9 kap. 36 och 37 §§), 5 000 kronor
- överlåter träskyddsbehandlat virke som inte är buntat utan att det på anslag vid virket finns information om de begränsningar i användningen som enligt särskilda föreskrifter gäller för virket (KIFS 1998:8, 9 kap. 36 och 38 §§), 5 000 kronor

Vad gäller för privata köpare?

Alla användare av impregnerat virke måste noggrant överväga behovet! Kan man välja en annan slags konstruktion som eliminerar eller minskar behovet av trä behandlat med giftiga kemikalier? Eller träslag med naturligt förhöjt träskydd? Behöver föremålet i fråga ha ett skydd för lång tid framöver?
(KIFS 1998:8, 9 kap 32 §)

När man kasserar ett föremål av träskyddsbehandlat trä får man inte själv elda upp det eftersom det klassas som farligt avfall. Det är viktigt att kommuninvånare får tydlig information om var man kan göra sig av med avfallet.

5. Tillsynskampanjen

Kampanjen inriktas på tillsyn hos återförsäljare.

I **Bilaga 2** finns ett tvåsidigt blad med information till återförsäljare. Vi rekommenderar alla miljökontor att skicka det till återförsäljarna före besöket. Det kan självklart även skickas till dem som inte besöks under kampanjen. Information om utskrift av bladet finns i försättsbladet till bilagan.

En fråga som alla kommuner kan inkludera är frågan om hur kommunen följer gällande regler. Det handlar till exempel om vad man använder för virke på lekplatser och i skolor. Vi har inte tagit fram något material speciellt avsett för detta. Men vi rekommenderar alla miljökontor som inte redan vet hur det fungerar i sin egen kommun att kontakta tekniska kontoret eller motsvarande samt byggkontoret eller motsvarande för att höra efter om man har rutiner, strategier etc. som medför bra val och råd om val till andra. Det kan t.ex. handla om kommunens rådgivning i byggfrågor.

Har konsumentrådgivaren bra material för allmänheten? Miljökontoret kan lämpligtvis rekommendera att Kemikalieinspektionens två skrifter *Bygga & måla klokt, kemikalieråd till den händig*, och *Bygg giftfritt i trädgården* finns tillgängliga för allmänheten. (Information om hur man beställer dem finns på sidan 23.)

Miljökontorens "Att-Göra"

Vad	När
Utskick av brev till berörda återförsäljare <ul style="list-style-type: none">• Brevmall finns i Bilaga 1• Bifoga faktabladet i Bilaga 2	Inför tillsynsbesök
Tillsyn återförsäljare <i>Material att ta med vid tillsyn:</i> <ul style="list-style-type: none">• Checklista i Bilaga 3• Ev. tabell i Bilaga 4• Material från KemI, se nästa sida	April - juni 2005
Övriga insatser: kontroll av kommunens egna rutiner, samt information till konsumentvägledare	April - juni 2005
Resultat skickas för sammanställning/utvärdering	Juli – september 2005

Tillsyn hos återförsäljare

Moment

De moment som är viktiga är

1. Försäljarnas ansvar för information till köpare, samt försäljning av alternativ
2. Märkning av virke
3. Försäljningsrutiner för vissa produkter
4. Förvaring
5. Avfallshantering

Checklista till stöd för tillsynen finns i **Bilaga 3**.

Information till köpare, försäljning av alternativ

Vi har valt att informera köpare indirekt via försäljarna i butikerna. Försäljarna har ett viktigt ansvar att informera och därmed inspirera köpare till bra val. Vi tror att denna information generellt sett behöver förbättras. För gärna ett resonemang kring deras ansvar för information till köpare; om de anser sig ha tillräckligt med kunskap och hur informationen ges.

Något som inte är lagstadgat men som är viktigt är om de själva säljer alternativ till träskyddsbehandlat? Om inte, finns planer på det?

Se vidare i faktabladet som vänder sig till återförsäljare, i **Bilaga 2**.

Som komplement är det bra med skriftligt material. Vi rekommenderar Keml:s broschyr *Bygga & måla klokt* och faktabladet *Bygg giftfritt i trädgården*. Ta med dessa och visa (varje kommun får ett brev med 15 exemplar vardera) och rekommendera dem att beställa fler, viket är kostnadsfritt (se sidan 23).

Märkning

Reglerna om märkning av virkesbuntar finns i 9 kap 36-38 §§ KIFS 1998:8, se föregående kapitel. Kontrollera vid tillsyn att virket är märkt med de uppgifter som ska finnas på varje bunt alternativt på ett anslag bredvid virke som inte är buntat. Kunderna ska också kostnadsfritt kunna ta med sig blad med informationen.

Försäljningsrutiner för vissa produkter

Vilka rutiner har de för att se till att kreosot- och arsenikimpregnerat virke inte säljs till privatpersoner? (Se sidan 14)

Förvaring

Förvarar de virket inomhus? I så fall kan man hoppa över detta moment.

Vid förvaring utomhus: Ligger virket under tak och på hårdgjord yta? Det är enligt vår uppfattning rimliga krav att ställa i de flesta fall. (Se sidan 16.)

Avfallshantering

Kontrollera deras avfallshantering i de fall de får spill av impregnerat virke. Det blir det till exempel när virke kan kapas i butiken.

I Miljösamverkans tillsynshandledning för transporter av farligt avfall (2003) finns ett faktablad om vad som gäller för avfallslämnare. Det kan även användas i denna kampanj.

6. Mer kunskap och information

Miljösamverkans projektgrupp

Miljösamverkans projektgrupp finns under projekttiden som stöd i de fall det behövs:

Magnus Kristensson, Trollhättan, magnus.kristensson@SNABELAtrollhattan.se, 0520-49 74 74
Anna-Lena Wullf, Borås, anna-lena.wullf@SNABELAboras.se, 033-35 30 14
Cecilia Lunder, Miljösamverkan, cecilia.lunder@SNABELAO.lst.se, 031-60 58 95

Övriga kontakter

Kemikalieinspektionen, kontaktperson Lena Nohrstedt,
tfn vx 08-519 411 00.

Sveriges Provnings- och forskningsinstitut, SP: Marie-Louise Edlund (tfn 033-17 62 14) är kunnig om alternativ till tryckimpregnerat.

Webbplatser

Lagstiftning och miljömål

www.lagrummet.se

Lagstiftning och annan rättsinformation. Alla lagar och förordningar i fulltext. För nyare författningar även pdf-filer, d.v.s. författningarna så som de trycks. Länkar till myndigheternas författningssamlingar, till SOU m.m..

www.tofr.info

Tillsyns- och Föreskriftsrådet. Har bl.a. ett författningsregister för miljöbalkens område och "EG-listan" en förteckning över gällande EG-rättsakter på miljöbalkens område

www.naturvardsverket.se

Naturvårdsverket. Miljömålsinformation finns under Samhälle & miljömål, lagstiftning under Lag & rätt

www.miljomal.nu

Miljömålsportalen. Utförlig redovisning av miljömålen, och uppföljningen av dessa.

www.o.lst.se/miljomal

Regionala miljömål, Västra Götalands län

Myndigheter

www.naturvardsverket.se

www.kemi.se

www.sp.se

www.o.lst.se

Naturvårdsverket

Kemikalieinspektionen

SP Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut

Länsstyrelsen Västra Götalans län

Organisationer, projekt m.m.

www.traskydd.com

Svenska Träskyddsföreningen är en branschorganisation för impregneringsanläggningar. 60 av landets 90 är medlemmar. Återförsäljare är inte medlemmar men organisationen ger ut en del information även till dessa. Under 2004 genomfördes informationskampanjen ”Träinspiration” med reklam för NTR-klassat trä.

www.ntr-nwpc.com

Nordiska träskyddsrådet, NTR är ett samarbetsorgan för de nordiska branschföreningarna på träskyddsområdet (bland annat Svenska Träskyddsföreningen). Målet med NTR:s verksamhet är att främja utvecklingen på träskyddsområdet i de nordiska länderna.

www.m.lst.se

I Skåne län har en rapport (2002:13) sammanställts efter en tillsynskampanj 2001.

www.k.lst.se

I Blekinge län har en tillsynskampanj genomförts under 2003. Resultaten har sammanställts i en rapport (2004:1).

www.lulea.se

Luleå kommun har tagit fram ett tvåsidigt informationsblad om träskyddsbehandlat virke, som riktar sig till återförsäljare.

www.miljo.goteborg.se

Miljöförvaltningen i Göteborg har tagit fram ett faktablad riktat till konsumenter om impregnerat virke.

www.miljosamverkan.se

Miljösamverkans webbplats. Här finns information om kampanjen samlad. Även information om farligt avfall som i vissa delar är tillämpligt även i denna kampanj.

Litteraturtips

Råd & Tips för tillsyn av kemikaliehanteringen, om träskyddsbehandlat virke, Kemikalieinspektionen 2005 (revidering av tidigare version från 1999), 12 s. Kommer att läggas ut som pdf-fil på deras webbplats.

Bygga & måla klokt, kemikalieråd till den händige, Kemikalieinspektionen 2:a reviderade upplagan. Kan beställas: via e-post kemi@cm.se, på telefon 08-50 59 33 35, på fax 08-50 59 3399 (beställningsnr. 510 737. ISBN 91 7932 051 1). Finns i pdf-format på KemI:s webbplats.

Bygg giftfritt i trädgården faktablad från KemI, mars 2005, 2 s., Kan beställas: via e-post kemi@cm.se, på telefon 08-50 59 33 35, på fax 08-50 59 3399 (beställningsnr. 510 779). Finns i pdf-format på KemI:s webbplats.

Kontroll av försäljning av träskyddsbehandlat virke i Skåne län, Länsstyrelsen i Skåne län, 23 sidor, kan laddas ned från www.m.lst.se.

Träskyddsbehandlat virke, Tillsynsprojekt tillsammans med länets kommuner, Länsstyrelsen i Blekinge län, rapport 2004:1, 33 s., kan laddas ned från www.k.lst.se.

Tillsynshandledning transporter av farligt avfall, Miljösamverkan Västra Götaland 2003, 50 s. Finns i pdf-format på Miljösamverkans webbplats.

Ekologiskt Byggande och Boende, ÖKO-TEST, Svenska faktaanpassade upplagan utgiven 2000, ISBN 3-8290-1956-4

Regelsammanställning på avfallsområdet, Miljösamverkan Västra Götaland reviderad utgåva 2004, 54 s. Finns i pdf-format på Miljösamverkans webbplats.

Till försäljare av träskyddsbehandlat virke

Tillsynskampanj om träskyddsbehandlat virke

Kommunerna i länet genomför i Miljösamverkan Västra Götalands regi en tillsynskampanj om träskyddsmedel mellan april och juni 2005.

Genom tillsyn hos er återförsäljare vill vi bidra till en minskad användning av bekämpningsmedel för träskyddsbehandling samt till en säkrare hantering. Arbetet verkar i linje med miljö kvalitetsmålet *En giftfri miljö* vars övergripande mål är miljön ska vara fri från ämnen och metaller som skapats i eller utvunnits av samhället och som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.

Ert ansvar för information till köpare, märkning av virke och hantering i övrigt står i fokus. Se vidare i bifogat faktablad.

Miljönämnden har enligt miljöbalken tillsyn över den försäljning av träskyddsbehandlat virke som sker inom kommunen.

Vi planerar att göra ett tillsynsbesök i er verksamhet under kampanjperioden. Vi kommer dessförinnan att kontakta er om en lämplig tid för besöket.

För tillsynsbesöket kommer en avgift att tas ut. Avgiften är X kr/timme.

Om ni har frågor kring projektet, tillsynsbesöket eller annat är ni välkomna att kontakta miljökontoret.

MILJÖKONTORET

NN
Miljöinspektör

Bilaga: Faktablad om impregnerat virke till återförsäljare

Faktablad till återförsäljare

Vi har låtit ta fram ett tvåsidigt faktablad som upplyser återförsäljare om vad som gäller vid överlåtelse av träskyddsbehandlat virke och vilket ansvar de har som försäljare.

Gör så här för att få ett snyggt faktablad att dela ut:

1. Bladet (=pdf-filen) skrivs ut dubbelsidigt på färgskrivare.
2. Välj ett tjockare papper än normalt om ni vill ha mer stadga i bladet (t.ex. 130 g.).
3. För de kommuner som vill: Klistra in kommunlogotyp längst ned på baksidan. Sista meningen ”Har du frågor eller vill ha mer information? Hör av dig till miljökontoret i din kommun.” kan ändras eller tas bort om någon så vill. Kontakta er IT-avdelning (eller gör själv dessa ändringar i programmet Acrobat Distiller).
4. Utskrift kan göras inom kommunen om det finns bra skrivare. Ett annat alternativ är att anlita Arkitektkopia (eller liknande företag). De har ofta större möjlighet att välja ett tjockare papper.

Din kunskap spelar roll

Du som säljer träskyddsbehandlat virke har en viktig roll för att minska belastningen på vår miljö. Giftiga träskyddsmedel kan skada både människors hälsa och miljön. Impregnerat virke ska inte användas mer än nödvändigt och vi vill påminna dig om vilka miljövänliga metoder och alternativ som finns. När du informerar kunden gör du en insats för en bättre miljö.

Undvik fukt och bygg luftigt

Bygg så att vatten inte når byggdelarna. Väl tilltagna och täta tak, snedskurna kanter på väderutsatt trä, ”skor” av metall eller betong på bjälkar och pålar med markkontakt är väl beprövade tips. Bygg luftigt så att träet snabbt kan torka om det utsätts för fukt.

Värmebehandlat virke

Värmebehandling förbättrar virkets motståndskraft men försämrar samtidigt hållfastheten. Virket bör inte användas i bärande konstruktioner men fungerar bra till exempelvis fasader.

Andra vägar än tryckimpregnerat

Lärk, ek och teak

Lärk, ek och teak är exempel på träslag som har ett naturligt förhöjt träskydd. De är bra alternativ för mindre konstruktioner, eftersom priset är något högre än för andra träslag. Plankor av återvunnen plast kan ibland ersätta trä.

Impregnera med linolja

Virke som tryckimpregnerats med linolja är en relativt ny produkt. Linoljan förbättrar skyddet men det saknas ännu praktisk erfarenhet av hur effektivt det är.

Nya metoder testas

Metoder som är under utveckling men ännu inte börjat säljas kommersiellt i Sverige är acetylering och furfurylering.

70% Nästan 70% av den totala mängden bekämpningsmedel som såldes i Sverige under 2003 var träskyddsmedel. Du som säljer träskyddsbehandlat virke ska informera kunden om hur användningen kan minimeras. Erbjud även alternativ när så är möjligt.

Skyldighet att skaffa kunskap

Enligt miljöbalken är alla som bedriver verksamhet eller vidtar en åtgärd skyldiga att skaffa sig den kunskap och vidta de skyddsåtgärder som behövs för att förebygga, hindra eller motverka skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Gällande regler

Miljöbalken	Förordningar	Föreskrifter
2 kap. 3, 6 §§	Förordning (1998:941) om kemiska produkter och biotekniska organismer, 3 och 6 §§ biotekniska	Kemikalieinspektionens föreskrift (1998:8) om kemiska produkter och organismer
14 kap. 8 §		
29 kap. 3, 6 §§	Förordning (1998:950) om miljöskaktionsavgifter	9 kap. 28-38 §§ 10 kap. 18a-h §§

Arsenik

Virke som impregnerats med träskyddsmedel innehållande arsenik får endast säljas för yrkesmässig eller industriell användning. Det får endast användas om virkets hållfasthet är nödvändig för människors säkerhet. Arsenikbehandlat trä som släpps ut på marknaden ska vara märkt med texten "Endast för användning i industrianläggningar och för yrkesmässigt bruk. Innehåller arsenik." Märkningen ska finnas på varje stolpe, regel etc.

Kreosot

Virke som impregnerats med kreosot får endast hanteras för yrkesmässig eller industriell användning. Exempelvis till järnvägar och kraftledningar. Begagnat trä får användas även av privatpersoner om det har impregnerats före den 18 oktober 1976.

Kreosotbehandlat trä får inte användas där det finns risk för ofta förekommande kontakt med huden. Exempelvis inne i byggnader, på lekplatser, i parker eller trädgårdar.

Information vid försäljning

Miljöbalken kräver att du som säljer träskyddsbehandlat virke informerar kunden om hur användningen kan minimeras. Dessutom ska den som säljer träskyddsbehandlat virke lämna skriftlig information om:

1. De begränsningar i användningen som gäller för virket enligt 9 kap. 32-34 § KIFS 1998:8.
2. Vid vilken anläggning träskyddsbehandlingen utförts (gäller inte begagnat virke).
3. Vilka verksamma beståndsdelar som ingår i träskyddsmedlet.
4. Vilken bearbetning virket är lämpligt respektive olämpligt för.
5. Hälsorisker vid bearbetning och annan hantering av virket.
6. Lämpliga skyddsåtgärder.
7. Åtgärder för omhändertagande av avfall från virket.

Informationen ska finnas på varje virkesbunt. Om virket inte är buntat ska informationen finnas på anslag vid virket. Dessutom ska blad med information finnas tillgängliga utan kostnad för den som hämtar virke.

Liknande information bör finnas vid färdiga snickerivaror av träskyddsbehandlat virke som exempelvis staket och vindskydd. Den som säljer färdiga snickerivaror bör dessutom se till att dessa varor inte är behandlade med för ändamålet otillåtna medel som kreosot eller arsenik.

Förvaring

Träskyddsbehandlat virke ska förvaras på ett sådant sätt att risk för föroreningar av mark eller vatten inte uppstår. Det innebär att virket bör förvaras under tak och på hårdgjord yta.

Avfall

Virke som är impregnerat med arsenik, krom, koppar eller kreosot är farligt avfall och ska lämnas till återvinningscentral eller annan anläggning med tillstånd att ta emot farligt avfall.

Miljöskaktionsavgift

Kommunens miljönämnd är skyldig att döma ut en miljöskaktionsavgift på 5000 kr om träskyddsbehandlat virke överläts utan att föreskriven information finns på buntarna eller i anslutning till virket.

Mer information

I Kemikalieinspektionens faktablad "Bygg giftfritt i trädgården" och broschyren "Bygga & måla klokt" finns mer information om träskyddsbehandlat virke. Har ni frågor kring lagstiftning finns det mycket information på följande webbplatser:

Kemikalieinspektionen: www.kemi.se • Naturvårdsverket: www.naturvardsverket.se

Har du frågor eller vill ha mer information? Hör av dig till miljökontoret i din kommun.

1 ALLMÄNNA UPPGIFTER OM FÖRSÄLJNING EV TRÄSKYDDSBEHANDLAT VIRKE

Fastighet		Organisationsnummer	
Företagets/anläggningens namn		Kontaktperson	
Postadress		Postnummer och ort	
Telefon	Telefax	e-post	
Inspektör		Datum för inspektionen	

Vilka typer av virke säljs? Klass A _____ AB _____ B _____ M _____
t ex CCA

CCA= koppar, krom, arsenik, CCP= koppar, krom, fosfat, CCB= koppar, krom, bor

Klass A: Virke för användning i kontakt med mark och vatten, CCA, CCP, CCB och kreosot

Klass AB: Virke för användning ovan mark, koppar/koppar/HDO/bor, koppar/N-alkylbenzylidimetylammoniumklorid, koppar/tebukonazol

Klass B: Virke för användning ovan mark, propikonazol, 3- jod-2-propynylbutylkarbamat

Klass M: Virke för användning i marin miljö, kreosot

Säljs alternativ till virke behandlat med kemiskt träskyddsmedel? Ja Nej

Värmebehandlat Linoljeimpregnerat Virke med naturlig motståndskraft (lärk, thuja, ek)

Alternativa material _____

Hur mycket impregnerat virke säljs per år? _____ Alternativ? _____

Huvudsakliga kunder: Privatpersoner Bygghem Andra: _____

Finns rutiner för att säkerställa att arsenik- och kreosotprodukter inte säljs till privatpersoner?

Ja, på följande sätt: _____ Nej

Vem är ansvarig för ajourhållning av märkning i butiken? _____

Vilka är huvudleverantörer av virke till butiken? _____

Notering/anmärkning: _____

2 INFORMATION VID ÖVERLÅTELSE

Virket säljs: Löst Buntat

Vid **buntar** finns märkning på varje virkesbunt Ja Nej Delvis

Vid **löstvirke** finns märkning på anslag vid virket? Ja Nej Delvis

Finns blad med information kostnadsfritt lätt tillgängligt för kunden? Ja, var? _____ Nej

Notering/anmärkning: _____

2.1 VIRKE

Är produktinformation utförd enligt 9 kap. 36 §? (KIFS 1998:8)

1 Finns uppgifter om begränsad användning enl: 32 § (övertväg behovet) Ja Nej
33 § krom Ja Nej
34 § arsenik eller kreosot Ja Nej

Finns uppgifter om:

2 Verksamma beståndsdelar Ja Nej
3 Anläggning som utfört träskyddsbehandlingen Ja Nej
4 Lämplig resp olämplig bearbetning Ja Nej
5 Hälsorisker vid hantering och bearbetning Ja Nej
6 Skyddsåtgärder Ja Nej
7 Omhändertagande av avfall Ja Nej

Notering/anmärkning: _____

2.2 SNICKERIVAROR

Finns produktinformation? Ja Nej

Anläggning som utfört träskyddsbehandlingen: _____

Verksamma beståndsdelar: _____

Notering/anmärkning: _____

3 AVFALL

Uppkommer avfall av träskyddsbehandlat virke i verksamheten? Ja mängd/år: _____ Nej

Vem transporterar avfallet? _____

Om transporten sker i egen regi; har anmälan till Lst gjorts? Ja Nej

Finns anteckningar om farligt avfall enligt 43 § avfallsförordning? Ja Nej

Notering/anmärkning: _____

4 LAGRING

Vid utomhuslagring: Sker all lagring under tak? Ja Nej På hårdgjord yta? Ja Nej

Finns dagvattenbrunnar i närheten? Ja Nej Finns recipient i närheten? Ja Nej

Notering/anmärkning: _____

5 UTVÄRDERING AV TILLSYNSBESÖKET

Övrigt/brister

Tabell med gällande regler för kreosot-, arsenik- och krombehandlat virke

För kreosot-, arsenik- och krombehandlat virke finns det regler om begränsningar i användningen. Information om dessa regler finns i handledningens kapitel 4.

Utöver det har vi valt att i denna bilaga, på följande sida, sammanfatta dessa begränsningsregler i en tabell. Den kan man till exempel ta med sig vid tillsynsbesök och på så sätt enklare hitta informationen om man stöter på exempelvis en kreosotprodukt.

Begränsningsregler i KIFS 1998:8 för kreosot-, arsenik- och kromprodukter.

Ämne	Får användas	Får <i>inte</i> användas	Övrigt
Kreosot	Endast för yrkesmässigt och industriellt bruk, t.ex. för järnvägar, kraftledningar, inhägnader och telekommunikationer m.m. (10 kap. 18c §) <i>Begagnat trä</i> får användas, också av privatpersoner, endast om det impregnerats före den 18 oktober 1976. (10 kap. 18d §)	Där det finns risk för ofta förekommande kontakt med huden, t.ex. inuti byggnader, i leksaker, på lekplatser, i parker, trädgårdar och anläggningar för friluftsliv. Vid tillverkning av trädgårdsmöbler, behållare avsedda för odling och förpackningar eller annat som kan förorena eller komma i kontakt med råmaterial, halvfabrikat eller färdiga produkter som är avsedda att konsumeras av människa eller djur. Gäller både nytt och gammalt trä. (10 kap. 18e §) Dessa begränsningar gäller inte virke som satts på plats före den 30 juni 2003.	Den som yrkesmässigt överläter kreosotbehandlat trä <i>på andrahandsmarknaden</i> är skyldig att lämna skriftlig information om begränsningar i användningen enligt 32-34 §§, verk samma beståndsdelar som ingår i träskyddsmedlet, lämplig respektive olämplig bearbetning, hälsorisker vid bearbetning och annan hantering av virket, skyddsåtgärder samt åtgärder för omhändertagande av avfall från virket. (9 kap. 36 §)
Arsenik	Endast för yrkesmässig och industriell användning, t.ex. - som konstruktionsvirke i offentliga byggnader och jordbruksbyggnader, kontorsbyggnader och industrianläggningar, - i broar och broverk, - som konstruktionstimmer i sötvatten och brackvatten, till exempel bryggor och broar, - som bullerskydd, - i lavinskydd, - i skyddsräcken och skyddsbarriärer vid vägar, - som stolpar av rundvirke i mark till stängsel för kreatursbesättningar, - i konstruktioner för skydd mot jordras, - som stolpar för överföring av el och för telekommunikation, - som järnvägssyllar i mark. (10 kap. 18 f,g §§)	- i bostadshus, oavsett ändamål, - på något ställe där det finns risk för upprepad hudkontakt, - i havsvatten, - för jordbruksändamål, med undantag av stängselstolpar för kreatursbesättningar och konstruktionsvirke i jordbruksbyggnader, i anordningar där behandlat trä kan komma i kontakt med mellan- eller slutprodukter som är avsedda att förtäras av människor eller djur. (10 kap. 18h §)	Krav på märkning: ”Endast för användning i industrianläggningar och för yrkesmässigt bruk. Innehåller arsenik” Därutöver ska förpackningar vara märkta med etiketten: ”Använd skyddshandskar vid hantering av detta trä. Använd dammfilter och skyddsglasögon vid skärning och bearbetning av detta trä. Avfall från detta trä skall behandlas som farligt avfall av ett godkänt företag” (10 kap. 18g §)
Krom	Endast när det behöver ha ett långvarigt skydd 1. där det är nedgrävt eller på annat sätt fast anbringat i varaktig kontakt med fuktig mark eller vatten, 2. i bryggdäck och andra marina anläggningar, 3. i fast anbringade säkerhetsanordningar till skydd mot olycksfall, 4. där det blir svårutbytbart efter inbyggnad i fukthotad miljö, t.ex. i syllar på plintar och betongplattor, i bottenbjälklag och liknande inbyggnadsdelar. (9 kap. 33 §)	All annan användning än den här till vänster förbjuden (9 kap. 33 §)	

Huvudmän

Länsstyrelsen i Västra Götaland, Västra Götalandsregionen, kommunförbunden och kommunerna i länet

Adress

Miljösekretariatet Västra Götalandsregionen
Box 1726 501 17 Borås Tel 033-17 48 10

Webbplats

www.miljosamverkan.se

Projektledare

Lasse Lind Tel 0532-714 47 lind.lasse@telia.com
Cecilia Lunder Tel 031-60 58 95 cecilia.lunder@o.lst.se